

Afvalbeleidsplan

2017 – 2020

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Landelijke en regionale ambities en doelstellingen	3
3.	Huidige situatie en afvalproeven	3
3.1	Hele gemeente	3
3.2	Proefwijken	4
3.2.1.	Vlijmen Vliedberg.....	4
3.2.2.	Braken-Oost Drunen.....	5
3.3	Andere gemeenten	6
3.4	Conclusie	6
4.	Ambitie gemeente Heusden	7
5.	Restafval.....	7
5.2	Hoogbouw.....	9
5.3	Huidige container voor restafval	9
6.	GFT-afval.....	10
7.	PMD-afval	10
8.	Oud papier en karton	10
9.	Andere afvalstromen, flankerende maatregelen	11
9.1	Glas en textiel.....	11
9.2	Grof huishoudelijk afval op de milieustraat.....	11
9.3	Effecten op andere afvalstromen.....	11
10.	Kosten en besparingen.....	12
10.1	Omgekeerd inzamelen	12
10.1.1	Koop of huur ondergrondse containers	12
10.1.2	Buitengebied huis-aan-huis inzamelen of omgekeerd inzamelen.....	13
10.1.3	Financiële effecten.....	13
10.2	Mogelijk effect op de afvalstoffenheffing	16
10.3	Communicatie.....	16
11.	Ontwijkgedrag.....	17
12.	Evaluatie	18

1. Inleiding

Dit afvalbeleidsplan beschrijft het ambitieniveau van de gemeente Heusden op het gebied van afvalscheiding en afvalpreventie en de manier waarop we deze ambitie wil bereiken.

Allereerst wordt ingegaan op de landelijke en regionale ambities en doelstellingen. Daarna zoomen we in op de huidige situatie en de resultaten van de afvalproeven. Dit vormt de basis voor het ambitieniveau voor de gemeente Heusden. Daarna wordt beschreven hoe we dit ambitieniveau denken te bereiken en wat dit gaat kosten. Uitwerking hiervan vindt plaats door het college.

2. Landelijke en regionale ambities en doelstellingen

Het huidige kabinet heeft de ambities voor restafval vastgelegd in het programma 'Van Afval Naar Grondstof' (VANG). Zo wil het in 2020 komen tot 100 kilogram restafval¹ per inwoner en wil het op de langere termijn (2050) naar een circulaire economie, ofwel 0 kilogram restafval per inwoner. Van gemeenten wordt verwacht hier actief naar te streven.

Daarnaast ondertekende de gemeente Heusden in juli 2016 samen met vijf andere gemeenten (Vijf van de Meerij) het manifest 'Energiek met Afval', dat onder andere stelt actief te streven naar minder dan 100 kilogram restafval per inwoner in 2020 en minder dan 5 kilogram restafval per inwoner in 2030.

3. Huidige situatie en afvalproeven

3.1 Hele gemeente

Onderstaande tabel toont het verloop van de hoeveelheden afval in de jaren 2007 tot en met 2016 (prognoses, op basis van de gegevens tot en met september 2016), in kilogrammen per inwoner.

Afvalstroom	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Restafval (huis-aan-huis)	203	177	168	179	178	177	173	171	161	155
GFT-afval	98	81	63	69	68,2	67,2	65,8	68,6	85	97
Plastic verpak-kingsafval / PMD	-	-	-	9,9	11,2	11,9	11,7	12,1	12,8	15
Oud papier en karton	78,2	82,9	75,1	74,7	73,5	63,8	61,4	58,9	59,2	56,1
Glas	21,4	23,2	20,9	19,6	20,3	22,1	20,4	21	21,7	21,3
Textiel	5,9	6	5,7	4,9	5,3	4,7	4,8	4,6	4,4	4,7

¹ Met restafval wordt zowel huis-aan-huis ingezameld restafval bedoeld als grof huishoudelijk restafval dat op de milieustraat wordt aangeboden.

De invoering van diftar in 2008 heeft gezorgd voor een sterke afname van de hoeveelheid restafval. In de jaren daarna is die daling afgevlakt. Vanaf 2014 gaat het weer iets sneller maar in dit tempo is de VANG-doelstelling van 100 kilogram restafval per inwoner niet haalbaar. Temeer omdat het grof huishoudelijk afval (milieustraat) ook moet worden meegeteld. Inclusief grof restafval werd in 2015 nog 174 kilogram restafval per inwoner ingezameld. In 2016 lijken we uit te komen op 168 kilogram.

De gemiddelde afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden van de afgelopen jaren ziet er als volgt uit (gebaseerd op de opbrengst inclusief milieustraat):

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
€ 281	€ 260	€ 226	€ 194	€ 203	€ 198	€ 183	€ 173	€ 172	€ 181

De invoering van diftar heeft dus ook gezorgd voor een afname van de gemiddelde afvalstoffenheffing.

3.2 Proefwijken

3.2.1. Vlijmen Vliedberg

In een deel van de wijk Vlijmen Vliedberg loopt sinds februari 2015 een proef waarbij het restafval nog maar eens in de vier weken wordt ingezameld. Daarnaast kreeg de helft van de proefwijk de beschikking over een extra container voor het PMD-afval (plastic verpakkingsafval, metalen verpakkingen en drankenkartons) en gebruikt de andere helft van de proefwijk de gewone plastic zakken.

De resultaten in de proefwijk, voor de periode januari tot en met september 2016 ten opzichte van dezelfde periode in 2015, zijn als volgt:

Afvalstroom	Jan. t/m sept. 2015 (ton)	Jan. t/m sept. 2016 (ton)	Percentage
Restafval	424,2	370,6	-13%
GFT-afval	185,2	225,3	+22%
PMD-afval	47,7	71,5	+50%
Oud papier en karton	97,1	97,6	+0,5%

De hoeveelheid PMD-afval die in containers wordt ingezameld ligt daarbij met circa 35% beduidend hoger dan de hoeveelheid PMD-afval die met zakken wordt ingezameld.

Voor restafval komt dit in de proefwijk in Vlijmen neer op een totale hoeveelheid restafval van 131 kilogram per inwoner. Inclusief de hoeveelheid (grof) restafval op de milieustraat (circa 13 kilogram) is dit circa 144 kilogram.

Eind 2015 is een bewonersenquête uitgevoerd. Daaruit volgde dat 57% van de bewoners tevreden is over de verlaagde inzamelfrequentie van het restafval. 29% vindt het te weinig en 7% te vaak. Nog eens 7% vulde een ander antwoord in, bijvoorbeeld dat het in de winter wel kan maar in de zomer te weinig is. Daarnaast is 90% tevreden met de container voor het PMD-afval terwijl dit voor de gebruikers van zakken voor het PMD-afval 69% is. In de bijlage is het volledige rapport opgenomen.

Van het PMD-afval in de proefwijk in Vlijmen is in juli 2015 een sorteeraanlyse uitgevoerd, zowel van de containers als van de zakken. In de vergelijking tussen beide inzamelmethodes was de meest opvallende uitkomst dat in de zakken meer andere soorten kunststof werden aangetroffen, niet zijnde verpakkingen zoals speelgoed en emmers, terwijl in de container meer andere vervuiling (restafval) werd aangetroffen.

3.2.2. Braken-Oost Drunen

In een deel van de wijk Braken-Oost in Drunen is in maart 2016 een proef gestart met het 'omgekeerd inzamelen' van afval. Restafval moet hierbij door de bewoners zelf naar ondergrondse containers in de wijk worden gebracht. Alle huishoudens in de proefwijk ontvingen hiervoor een pasje. Er geldt een tarief per inworp in de ondergrondse container, dat achteraf wordt verrekend in de afvalstoffenheffing. De bestaande container voor restafval wordt ingezet als container voor het oud papier en karton, dat in de proefwijk door de Afvalstoffendienst wordt ingezameld. De vereniging die voorheen het oud papier en karton in deze wijk inzamelde, zamelt nu het PMD-afval in. Dit PMD-afval wordt in zakken aangeboden.

De resultaten in de proefwijk, voor de periode januari tot en met september 2016 ten opzichte van dezelfde periode in 2015, zijn als volgt:

Afvalstroom	Mrt. t/m sept. 2015 (ton)	Mrt. t/m sept. 2016 (ton)	Percentage
Restafval	82,7	31,2	- 62%
GFT-afval	49,4	63,1	+28%
PMD-afval	10,7	18,3	+71%
Oud papier en karton	29,8	39,0	+31%

Voor restafval komt dit in de proefwijk in Drunen neer op een totale hoeveelheid restafval van 61 kilogram per inwoner. Inclusief de hoeveelheid (grof) restafval op de milieustraat (circa 13 kilogram) is dit circa 74 kilogram.

Ook in deze proefwijk is, in september/oktober 2016, een bewonersenquête uitgevoerd. Hieruit blijkt dat 56% van de bewoners tevreden is over het omgekeerd inzamelen. 22% ervaart het idee als negatief, 15% is neutraal en 7% heeft geen mening. Uit de bewonersenquête blijkt dat iets meer inwoners de container liever gebruiken voor oud papier en karton dan voor PMD-afval (31 tegen 26%). In de bijlage is het volledige rapport opgenomen.

Van het restafval in de ondergrondse containers in zowel de proefwijk als de hele gemeente (bij hoogbouw) is medio november 2016 een sorteeraanlyse uitgevoerd. Opvallend is dat een groot deel van het restafval in de ondergrondse containers in de proefwijk bestaat uit GFT-afval. Dit aandeel is overigens lager dan het aandeel GFT-afval dat zich in de ondergrondse containers in de hele gemeente bevindt. Het aandeel PMD-afval in de ondergrondse containers in de proefwijk is weinig tot normaal in vergelijking met de gemiddelde score in 2015 van deze component bij vergelijkbare monsters. Voor de hele gemeente is dit weinig. De hoeveelheid oud papier in de ondergrondse containers in de proefwijk is normaal, tegenover weinig in de hele gemeente. Ten slotte is het aandeel puin in de ondergrondse containers in de proefwijk groter dan in de ondergrondse containers in de hele gemeente.

Ook is een sorteeraanlyse uitgevoerd van het GFT-afval ingezameld in containers in de proefwijk. Het grootste deel van het GFT-afval bestaat uit gras, stro en bladeren en (klein) snoeiafval. Slechts 1,8% is vervuiling, bestaande uit plastic verpakkingen, flacons, blik, luiers, kranten, glas, baksteen en houten planken.

3.3 Andere gemeenten

Ook in andere gemeenten is of wordt ervaring opgedaan met andere manieren van afvalinzameling zoals omgekeerd inzamelen.

Zo is in Utrecht in de wijk Lunetten ervaring opgedaan met omgekeerd inzamelen in de periode 2012 – 2013. Er resulteerde toen ca. 25% minder restafval. Vanaf 2014 is het omgekeerd inzamelen uitgerold in meerdere wijken.

Ook gemeente Arnhem is momenteel bezig met het invoeren van omgekeerd inzamelen. Zij hebben dit systeem eerst in meerdere proefwijken getest, hieruit resulteerde een afname van de hoeveelheid restafval van ca. 21%.

In de wijk Hoonhorst in Dalfsen moeten inwoners sinds 2012 het restafval naar ondergrondse containers brengen, tegen een tarief per inworp. De hoeveelheid restafval is hier gedaald van 378 kilo per huishouden in 2011 naar 157 kilo in 2012, een daling van ca. 58%.

Tot op heden (hoewel de tijd nog kort is) zijn er nog geen gemeenten die weer van omgekeerd inzamelen zijn afgestapt.

3.4 Conclusie

De proeven in beide wijken leiden tot een vermindering van de hoeveelheid restafval en een verhoging van de hoeveelheden GFT-afval en PMD-afval. De hoeveelheid oud papier en karton in de proefwijk in Vlijmen Vliedberg lijkt ongeveer gelijk te blijven, waar deze hoeveelheid in de proefwijk in Drunen fors toeneemt.

Het ambitieniveau voor restafval ligt met de manier van afval inzamelen in de proefwijk in Vlijmen Vliedberg nog niet binnen handbereik. De resultaten van de proef in Drunen zijn veel beter. De landelijke doelstelling van 100 kilogram per inwoner per jaar wordt daar nu al ruimschoots bereikt.

Uit de proeven kan worden geconcludeerd dat het invoeren van omgekeerd inzamelen de meeste kans biedt op het bereiken van de landelijke en regionale doelstellingen op het gebied van restafval.

Kanttekening hierbij is dat er in de proefwijk in Drunen een behoorlijk aantal zogenaamde 'nulaanbieders' zijn die in de eerste zes maanden nog geen enkele keer restafval in de ondergrondse container hebben geworpen. Nu kan het hier om erg goede afvalscheiders gaan maar navraag bij deze bewoners leert dat ook 'sluiproutes' worden gevonden om van het restafval af te komen, zoals brengen naar de milieustraat of het meenemen naar familieleden, werkgever of bekenden buiten de proefwijk. Op zich is dit opmerkelijk omdat de inworptarieven niet hoger zijn dan de ledigingstarieven die men eerder betaalde.

Ook in andere gemeenten zien we dat met omgekeerd inzamelen de beste inzamelresultaten worden behaald. Omgekeerd inzamelen wordt dan ook in steeds meer gemeenten ingevoerd. Zo heeft de gemeente Lisse in september 2016 het omgekeerd inzamelen ingevoerd, inclusief een tarief per inworp. In de gemeenten Beuningen en Groesbeek wordt per 1 januari 2017 ook het omgekeerd inzamelen ingevoerd, waarbij eveneens een tarief per inworp wordt gehanteerd.

4. Ambitie gemeente Heusden

De gemeente Heusden heeft een hoog ambitieniveau als het gaat om preventie en scheiding van afval. De voordelen van een goede afvalscheiding en daardoor minder restafval zijn immers duidelijk: er worden minder grondstoffen verspild en het is beter voor de portemonnee van de gemeente en van de inwoners.

Bij het bepalen van het ambitieniveau is gekeken naar de doelstellingen van de landelijke overheid en de gerealiseerde afvalcijfers met het omgekeerd inzamelen in de proefwijk in Drunen.

Dit resulteert in het volgende ambitieniveau:

- 85 kg restafval per inwoner in 2018
- 75 kg restafval per inwoner in 2020

Beide hoeveelheden zijn inclusief 13 kilogram (grof) restafval via de milieustraat. De hoeveelheid (grof) restafval is voor beide jaren gelijk gehouden omdat hiervoor weinig significante effecten worden verwacht.

Vanwege de invloed van 'sluiproutes' op de afvalcijfers uit de proefwijk, is een correctie toegepast op de afvalcijfers uit de proefwijk van 15%, waaruit bovenstaande kilogrammen resulteren.

In de volgende hoofdstukken wordt uitgewerkt hoe het gestelde ambitieniveau kan worden bereikt. Een groot onderdeel van de uitwerking betreft de gemeentebrede invoering van omgekeerd inzamelen van restafval. Daarnaast wordt er per deelstroom ingezoomd op eventuele flankerende maatregelen.

5. Restafval

5.1 Omgekeerd inzamelen

In de hele gemeente wordt het omgekeerd inzamelen ingevoerd. Alle huishoudens, zowel laagbouw als hoogbouw, zowel kernen als buitengebied, gaan over op dit systeem. Hiervoor worden in de hele gemeente ondergrondse verzamelcontainers geplaatst. In totaal staan er dan, wanneer het nieuwe systeem in de hele gemeente is ingevoerd, 70 ondergrondse containers.

Een dergelijke grote operatie kan niet ineens worden uitgevoerd. Voorbereidingen voor een goede uitvoering zijn immers van groot belang. Ook moeten de inwoners goed worden geïnformeerd over de wijzigingen en het waarom van deze wijzigingen.

Alleen op deze manier kan draagvlak ontstaan en komt het ambitieniveau binnen handbereik.

Daarom wordt de invoering van het omgekeerd inzamelen gefaseerd aangepakt. We delen de gemeente op in vijf fases, waarbij de huidige inzamelag voor restafval in de grijze containers leidend is. De fasering ziet er als volgt uit:

- fase 1, april 2017: Nieuwkuijk en Vlijmen onder de A59;
- fase 2, mei 2017: Elshout en Vlijmen boven de A59;
- fase 3, juni 2017: Drunen West;
- fase 4, september 2017: Drunen Oost;
- fase 5, oktober 2017: Haarsteeg, vesting Heusden, Oudheusden en overige kleine kernen.

Voor iedere fase wordt een intensief voorbereidingstraject doorlopen waarin veel aandacht uitgaat naar een goede communicatie.

Bewoners worden uitdrukkelijk betrokken bij de keuze voor de locaties van de ondergrondse containers. Bij de bepaling van de locaties van de ondergrondse containers spelen de volgende factoren een rol:

- de aanwezigheid van kabels en leidingen in de ondergrond;
- de beschikbare ruimte;
- eigendomsrechten;
- loopafstand naar de ondergrondse container: uitgangspunt is een afstand van 200 tot 300 meter, in ieder geval voor de bewoners van de kernen; de bewoners van het buitengebied kunnen gebruik maken van de containers in de kernen of bij bijvoorbeeld winkelcentra;
- dekkend beeld, in de kernen;
- bestaande ondergrondse verzamelcontainers en glas- en textielcontainers. Uitgangspunt is dat daar zoveel als mogelijk op wordt aangesloten.

De inwoners ontvangen een pas waarmee ze de inwerptrommel van de ondergrondse container kunnen openen. Voor iedere inworp betaalt men, achteraf via de afvalstoffenheffing, een bedrag per inworp. Met de pas kan van iedere ondergrondse container in de gemeente gebruik worden gemaakt.

De ondergrondse containers worden geleegd op basis van een volmeldsysteem: wanneer de container voor circa 80% vol is, wordt een signaal afgegeven aan de Afvalstoffendienst, die de container vervolgens gaat ledigen. Hierdoor kunnen de inzamelroutes efficiënter worden ingepland en dat leidt tot lagere inzamelkosten. Daarbij kan het zo zijn dat verzamelcontainers bij bijvoorbeeld winkelcentra vaker moeten worden geleegd omdat ze sneller vol zitten. Andere verzamelcontainers die minder vaak worden gebruikt, zullen dan ook minder vaak worden geleegd. Om stankoverlast te voorkomen is de minimale ledigingsfrequentie eens per twee weken.

Met de invoering van omgekeerd inzamelen wordt in 2018 naar verwachting in totaal 3800 ton minder restafval (inclusief grof restafval) ingezameld dan in 2015².

² De volledige gegevens van 2016 zijn nog niet bekend omdat het jaar 2016 nog niet is afgelopen. Daarom is een vergelijking gemaakt met 2015.

5.2 Hoogbouw

Voor de hoogbouwlocaties is maatwerk vereist. Niet alle hoogbouw in onze gemeente is hetzelfde. Zo is bijvoorbeeld niet iedere hoogbouwlocatie voorzien van een inpandige containerruimte. Hierdoor is scheiding van afval in de verschillende afvalstromen, GFT-afval, PMD-afval en oud papier en karton, vaak lastig.

Daarom bekijken we per hoogbouwlocatie, samen met de woningcorporatie, de Vereniging van Eigenaren en/of de bewoners, wat de mogelijkheden zijn voor afvalscheiding. Ook de bewoners van hoogbouw moeten immers meedoen aan het systeem van omgekeerd inzamelen en moeten dus de mogelijkheid hebben om, indien gewenst en mogelijk, hun afval te scheiden.

5.3 Huidige container voor restafval

Bij invoering van omgekeerd inzamelen is de huidige grijze container voor restafval niet meer nodig. Deze kan daarom worden ingezet voor de inzameling van een andere afvalstroom.

Uit de proef in Vlijmen Vliedberg blijkt dat bij de inzameling van PMD-afval met containers betere inzamelresultaten worden gehaald dan met inzameling in zakken. Daarnaast blijkt uit de bewonersenquête in de proefwijk Vlijmen Vliedberg dat inwoners liever een container gebruiken voor de inzameling van PMD-afval dan zakken.

In de proefwijk in Drunen is te zien dat de hoeveelheid oud papier en karton, ingezameld met containers, fors is gestegen. Uit de bewonersenquête blijkt dat meer inwoners de container liever zouden gebruiken voor oud papier en karton dan voor PMD-afval. De vereniging die in de proefwijk in Drunen het PMD-afval inzamelt geeft aan liever oud papier en karton in te zamelen dan PMD-afval door het 'natte karakter' van deze laatste afvalstroom.

Verder hebben de verenigingen aangegeven liever de inzameling van oud papier en karton voort te zetten (eens per maand) omdat men bij de inzameling van PMD-afval twee keer zo vaak (eens per twee weken) vrijwilligers bereid moet vinden.

De container zal daarom worden ingezet voor de inzameling van het PMD-afval. Dit is immers een afvalstroom die tot stankoverlast kan leiden, vooral bij het gebruik van plastic zakken. Met de inzet van de container voor het PMD-afval wordt deze stankoverlast beperkt. Ook ontstaat minder verwaaiing bij het aanbieden van het PMD-afval op de inzameldag en komt er op deze manier minder ongedierte op af. Bovendien kan hierdoor het oud papier en karton nog steeds door de verenigingen worden ingezameld. Dit voldoet aan de wens van de verenigingen en is ook vanuit veiligheidsoverwegingen beter.

Hoewel uit de bewonersenquête in de proefwijk in Drunen blijkt dat ruim een kwart van de inwoners het liefst een container voor zowel het PMD-afval als het oud papier en karton hebben, wordt ervoor gekozen om geen extra container in te zetten. Reden hiervoor is dat niet ieder huishouden de ruimte heeft om drie containers op eigen terrein te plaatsen.

6. GFT-afval

Aan de inzameling van GFT verandert niets. Het GFT-afval wordt eenmaal per twee weken opgehaald. Het nultarief blijft gehanteerd.

Door omgekeerd inzamelen zal de hoeveelheid ingezameld GFT-afval naar verwachting stijgen. Sommige inwoners zullen dan een te kleine GFT-container hebben. Enkele maanden na invoering van omgekeerd inzamelen vindt daarom een gratis wisselronde plaats, voor inwoners die hun container willen wisselen.

7. PMD-afval

Vanwege het volumineuze karakter van PMD-afval gaat de inzamelrequentie omhoog van eenmaal per drie weken naar eenmaal per twee weken. Het PMD-afval wordt ingezameld door de Afvalstoffendienst.

Het gratis verstrekken van plastic zakken voor het PMD-afval is door het gebruik van de container niet meer nodig.

De inzameldag van het PMD-afval wijzigt per 1 januari 2017; deze wordt gelijk aan de inzameldag voor restafval. Dit zorgt voor een soepele overgang naar de inzameling van PMD-afval op het moment dat de daadwerkelijke overgang plaatsvindt naar het omgekeerd inzamelen en dus de ondergrondse containers voor restafval. De inzameldag voor de grijze container blijft daarmee immers hetzelfde, alleen de afvalstroom die in de grijze container gaat, wijzigt.

Door omgekeerd inzamelen zal de hoeveelheid ingezameld PMD-afval naar verwachting stijgen. Sommige inwoners zullen dan een te kleine PMD-container hebben. Enkele maanden na invoering van omgekeerd inzamelen vindt daarom een gratis wisselronde plaats, voor inwoners die hun container willen wisselen.

Bij inzet van de container voor de inzameling van PMD-afval kan het voorkomen dat dit een sluiproute wordt voor restafval. Daarom zal in de eerste maanden na invoering van omgekeerd inzamelen de inhoud van de containers steekproefsgewijs worden gecontroleerd. Als afval wordt aangetroffen dat niet in de container thuishoort, worden de betreffende inwoners hierop aangesproken. Als dit bij herhaling gebeurt, zal de container niet worden geledigd.

8. Oud papier en karton

Het oud papier wordt, zoals in de huidige situatie, los zonder inzamelmiddel ingezameld. Bij de inzameling van oud papier en karton blijven verenigingen ingezet worden, die hiervoor een vergoeding ontvangen.

De inzamelfrequentie blijft vooralsnog eens per maand. Als blijkt dat dit te weinig is, vanwege mogelijk toenemende hoeveelheden oud papier door een betere afvalscheiding, kan worden overwogen om de inzamelfrequentie te verhogen naar eenmaal per vier weken.

9. Andere afvalstromen, flankerende maatregelen

9.1 Glas en textiel

Glas en textiel blijven op de huidige manier ingezameld worden, via de zogenaamde milieuparkjes.

Wel worden gedurende de looptijd van dit afvalbeleidsplan zoveel mogelijk glascontainers ondergronds geplaatst. Daarbij wordt ook gekeken of glascontainers die nu in woonwijken staan, en overlast veroorzaken of weinig gebruikt worden, kunnen verdwijnen. Momenteel zijn er circa 40 glascontainers in de gemeente, waarvan twee ondergronds.

Bij de uitwerking van deze plannen wordt bekeken of de vervanging past binnen de beschikbare budgetten voor glaszameling. Als dit niet het geval is, volgt een nader uitwerkingsvoorstel.

Het plaatsen van ondergrondse textielcontainers is vooralsnog niet mogelijk. De huidige inzamelaar van het textiel, Baanbrekers, beschikt niet over geschikt inzamelmaterieel hiervoor.

9.2 Grof huishoudelijk afval op de milieustraat

Grof huishoudelijk afval, bouw- en sloopafval, et cetera kunnen zoals gebruikelijk worden ingeleverd op de milieustraat.

Onderdeel van het manifest 'Energiek met afval' is het verbeteren van de breng- en haalvoorzieningen voor grof huishoudelijk afval. De achterliggende gedachte is het mogelijk onderling gebruik maken van elkaars gemeentelijke milieustraten. De mogelijkheden hiervoor worden gedurende de looptijd van dit afvalbeleidsplan verkend.

9.3 Effecten op andere afvalstromen

Ook bij de in dit hoofdstuk benoemde afvalstromen zullen naar verwachting effecten optreden door de invoering van het omgekeerd inzamelen en het uitvoeren van flankerende maatregelen. Deze effecten zijn echter naar verwachting (erg) klein en/of op dit moment moeilijk in te schatten. De effecten op deze afvalstromen worden dan ook buiten beschouwing gelaten in dit beleidsplan.

10. Kosten en besparingen

10.1 Omgekeerd inzamelen

10.1.1 Koop of huur ondergrondse containers

Er zijn drie scenario's voor de ondergrondse containers.

In het eerste scenario huurt de gemeente de containers inclusief betonput van de Afvalstoffendienst en betaalt een maandelijks huurbedrag; dit bedrag is inclusief plaatsing en onderhoud³. De totale kosten per jaar voor 65 nieuwe containers komen dan uit op circa € 77.000.

In het tweede scenario koopt de gemeente de containers en de betonputten zelf en sluit met een partij, bijvoorbeeld de Afvalstoffendienst, een onderhoudscontract af. De jaarlijkse kosten bevatten de kapitaallasten van container en betonput en de onderhoudskosten en komen voor 65 nieuwe containers uit op circa € 72.500.

In het laatste scenario koopt de gemeente de betonputten zelf, waaraan een eenmalig investeringsbedrag is verbonden voor aanschaf en plaatsing, en worden de containers gehuurd bij de Afvalstoffendienst. Het maandelijks huurbedrag bestaat uit huur van de container en onderhoud. De totale kosten per jaar voor 65 nieuwe containers komen dan uit op circa € 67.000.

Voor de berekening van de lasten bij koop of huur/koop is uitgegaan van een afschrijvingstermijn van tien jaar voor de containers en twintig jaar voor de betonput en plaatsingskosten. Daarnaast is bij de bepaling van de annuïteit de interne rekenrente van 2,5% toegepast.

In alle gevallen worden de ondergrondse containers geleegd door de Afvalstoffendienst.

Afweging scenario's

Bij de huur- dan wel huur/koop-constructie ontstaat geen discussie tussen inzamelaar (Afvalstoffendienst) en eigenaar van de container (ook Afvalstoffendienst) wanneer tijdens lediging schade of slijtage ontstaat aan de container. Daarbij komt dat het ook vanuit financieel oogpunt raadzaam is te kiezen voor deze constructie. De financiële risico's liggen dan immers bij de Afvalstoffendienst. Bij koop ligt het financiële risico direct al volledig bij de gemeente.

Blijkt omgekeerd inzamelen onverhoopt toch niet het gewenste resultaat op te leveren, zodat het systeem moet worden teruggedraaid, dan heeft dit financiële gevolgen. Er zal dan eerst worden gezocht naar een alternatief voor de containers. Is er geen alternatief beschikbaar dan zal worden gekeken welke kosten in rekening kunnen worden gebracht.

³ De onderhoudskosten/reinigingskosten bestaan uit het jaarlijks reinigen van de ondergrondse container en het herstellen van kleine storingen.

Voor de huur van de containers geldt:

- als de containers zonder herstelkosten direct weer hergebruikt kunnen worden dan worden er geen kosten in rekening gebracht;
- als voor de containers herstelkosten moeten worden gemaakt dan wordt maximaal 50% van de boekwaarde op dat moment in rekening gebracht bij de gemeente;
- als de containers door een andere inzamelaar worden ingezameld dan wordt de boekwaarde van de containers op dat moment in rekening gebracht en worden de containers eigendom van de gemeente.

Bij de verdere uitwerking is gekozen voor de financieel meest voordelige optie op dit moment namelijk de huur/koop-constructie. De kosten zijn ruim € 10.000 per jaar lager dan bij huur.

10.1.2 Buitengebied huis-aan-huis inzamelen of omgekeerd inzamelen

In het buitengebied is het niet efficiënt om ondergrondse containers te plaatsen door de grote onderlinge afstanden tussen de woningen. Deze woningen worden daarom bij het omgekeerd inzamelen aangesloten op de ondergrondse containers die in de verschillende kernen worden geplaatst. Uitgaande van circa 500 aansluitingen in het buitengebied⁴ zijn er zo'n 200 extra ledigingen nodig van de ondergrondse containers (gebaseerd op gemiddeld 24 inwerpen per aansluiting per jaar in de proefwijk in Drunen). De totale kosten hiervoor bedragen circa € 5.000 per jaar.

Er kan ook voor worden gekozen om in het buitengebied het restafval huis-aan-huis te blijven inzamelen. Om toch een prikkel tot vermindering van de hoeveelheid restafval te hebben, zou het restafval dan eens per vier weken kunnen worden ingezameld. De kosten hiervoor bedragen circa € 9.000 per jaar (gebaseerd op een aanbiedpercentage van 70% en een hoger tarief per lediging dan het huidige ledigingstarief in verband met een lager aanbod in het buitengebied en grotere rijafstanden). Hierbij komen dan ook nog extra kosten voor de inzet (huur) van containers voor PMD-afval (de containers voor restafval blijven dan immers in gebruik). De kosten hiervan bedragen circa € 1.750. De totale kosten van deze variant komen daarmee uit op circa € 10.750.

Afweging scenario's

Er resulteert een jaarlijks verschil van circa € 5.750. Het verschil kan worden verklaard doordat bij het omgekeerd inzamelen veel efficiënter kan worden ingezameld: lediging van de ondergrondse containers moet toch plaatsvinden, ongeacht of het buitengebied hierop ook is aangesloten. Bovendien wordt door het volmeldsysteem een efficiëncyslag gemaakt.

Er is daarom voor gekozen om ook het buitengebied mee te nemen in het systeem van omgekeerd inzamelen.

10.1.3 Financiële effecten

De invoering van een nieuwe manier van afval inzamelen brengt zowel kosten als opbrengsten met zich mee. Het hierna volgende overzicht gaat in op de afvalstromen restafval, GFT-afval, PMD-afval en oud papier en karton. Bij deze afvalstromen

⁴ Het betreft hier een indicatie. Bij de invoering per fase wordt bekeken hoeveel aansluitingen in het buitengebied vallen. Dit zullen aansluitingen zijn die verder weg van de kernen liggen; de aansluitingen tegen de kernen aan worden tot de kern gerekend.

vinden de grootste wijzigingen plaats en/of zijn de verwachte (financiële) effecten het grootst. Voor de overige afvalstromen en grof restafval dat via de milieustraat wordt aangeleverd (en die meeweegt in het ambitieniveau), worden zoals gezegd geen grote effecten verwacht. Deze afvalstromen zijn daarom ook niet opgenomen in het overzicht.

In het overzicht staan de verwachte kosten en opbrengsten, wanneer het nieuwe inzamelsysteem helemaal is ingevoerd (2018). Voor 2017 is het moeilijk een kostenoverzicht te maken omdat de nieuwe manier van afval inzamelen gefaseerd wordt ingevoerd en de kosten en effecten dus ook gefaseerd optreden. Er is in de uitwerking nog geen rekening gehouden met de effecten op de inkomsten uit de afvalstoffenheffing.

Structurele kosten

Afvalstroom	Omschrijving	onderbouwing kosten	Verwachte kosten 2018 op basis van ambitie 72 kg
Restafval	Inzamelingskosten, ondergrondse containers	70 containers, lediging gemiddeld 1,2 x per week, tarief € 25 per lediging (inclusief vijf bestaande ondergrondse containers)	€ 109.200
GFT-afval	Inzamelingskosten, minicontainers	op basis van ledigingen in proefwijk	€ 188.000
Restafval	Huurkosten ondergrondse containers (65 containers totaal) vijf ondergrondse containers al in eigendom en afgeschreven	65 containers op basis van € 73,50 huur per container per maand	€ 57.330
Restafval	kapitaallasten plaatsing ondergrondse containers op basis van annuïteit	65 containers ad € 2.130 per container afschrijving in 20 jaar met 2,5% rente	€ 8.881
Restafval	Verwerkingskosten	op basis van 72 kg per inw. * 43.000 inwoners = 3.100 ton ad € 78 per ton	€ 241.800
GFT-afval	Verwerkingskosten	op basis van ca. 25% meer = 5.200 ton * € 53	€ 275.000
PMD-afval	Inzameling met minicontainers	op basis van ca. 42% meer = 850 ton * € 265	€ 225.000
PMD-afval	Verwerkings- en vermarktungskosten	op basis van ca. 42% meer = 850 ton * € 265	€ 225.000
PMD-afval	Geen gratis verstrekking afvalzakken meer		-€ 40.000
Oud papier en karton	Inzamelingskosten	ongewijzigde inzameling	€ 77.000

Afvalstroom	Omschrijving	onderbouwingskosten	Verwachte kosten 2018 op basis van ambitie 72 kg
Oud papier en karton	Verwerkingskosten	op basis van ca. 25% meer = 2.850 ton * € 8, tarief onder voorbehoud in verband met lopende aanbesteding	€ 23.000
Oud papier en karton	Vergoeding vereniging	op basis van ca. 25% meer	€ 84.000
Algemeen	kosten pasjes gedurende vijf jaar	kapitaallasten aanschaf pasjes	€ 19.350
Totale kosten			€ 1.493.561

Voor hoogbouw wordt, zoals aangegeven, maatwerk geleverd. De kosten hiervan zijn op voorhand niet in te schatten, maar kunnen tot een verhoging van de genoemde kosten leiden.

Opbrengsten

Deze wijziging van de afvalinzameling heeft een effect op het aanbiedgedrag en daarmee ook op de opbrengst uit afvalstoffenheffing. Bij de doorrekening is op dit moment geen rekening gehouden met een mogelijk (nadelig dan wel voordelig) effect op de inkomsten uit afvalstoffenheffing.

Voor de opbrengsten uit PMD-afval en oud papier en karton wordt naar verwachting in 2018 ongeveer € 830.000 ontvangen, dit is ongeveer € 20.000 meer dan de raming voor 2017.

De totale kosten en opbrengsten in de begroting 2017 bedragen respectievelijk circa € 1.900.000 en € 810.000. Op basis van de huidige aannames wordt verwacht dat per saldo de kosten ongeveer € 430.000 lager worden.

Omdat niet duidelijk is wat het effect van het aanbiedgedrag op de inkomsten voor de afvalstoffenheffing zal zijn, wordt voorgesteld te wachten met een wijziging van het tarief. De verwachting is wel dat de burgers (gemiddeld) minder zullen betalen voor het aanbieden van het restafval dan in de huidige situatie. Zodra duidelijk is dat deze methode van afvalinzameling met de inkomsten uit afvalstoffenheffing meer dan kostendekkend is kan het tarief aangepast worden.

Incidentele kosten

Voor de registratie van de inwerpen wordt gewerkt met een pasjessysteem. De eenmalige kosten voor de aanschaf van de pasjes bedragen ongeveer € 86.000 en worden afgeschreven in vijf jaar. De structurele lasten van deze investering zijn meegenomen in bovenstaande tabel met structurele lasten.

De overige incidentele kosten staan in de tabel op de volgende pagina.

Onderwerp	Activiteit	Kosten
Gratis wisselronde	Wisselen PMD-containers en GFT-containers	€ 14.000 (ca. 700 containers * € 19,85 per containerwisseling)
Bestrating rondom containers	Aanleggen bestrating	PM*
Communicatie	Verspreiden brief bewonersparticipatie, nieuwsbrief, inloopavonden	€ 12.000
Bewonersenquête	Hele gemeente	€ 45.000
Sorteeranalyses	Van ondergrondse containers en PMD-afval	€ 10.000
Totaal incidentele kosten		€ 81.000

* Niet op iedere locatie is het noodzakelijk om bestrating aan te leggen.

10.2 Mogelijk effect op de afvalstoffenheffing

Bij het bereiken van het genoemde ambitieniveau kan de gemiddelde afvalstoffenheffing per huishouden dalen. In onderstaande tabel is dit weergegeven. Het gemiddelde bedrag voor 2018 is daarbij gebaseerd op het geprognostiseerd aantal ledigingen en kilogrammen per inworp in een ondergrondse container, vermenigvuldigd met het vastgestelde tarief, exclusief de opbrengsten van de milieustraat.

Jaar	Gemiddeld per inwoner			Gemiddeld per aansluiting afvalstoffenheffing
	kilogram restafval	kilogram grof huishoudelijk afval	kilogram totaal	
2015	163	11	174	€ 147
2016	155	13	168	€ 160
proefwijk Drunen 2016	61	13	74	€ 109
omgekeerd inzamelen 2018	72	13	85	€ 126

De inwoners kunnen het te betalen bedrag zelf beïnvloeden door minder dan gemiddeld gebruik te maken van de voorziening.

10.3 Communicatie

Communicatie is van groot belang bij de invoering van omgekeerd inzamelen en de andere wijzigingen in de afvalinzameling. Op deze manier ontstaat begrip en draagvlak voor de nieuwe situatie. De volgende onderdelen worden hiervoor ingezet:

- de bewoners worden per fase betrokken bij de bepaling van de locaties van de ondergrondse containers. Zij ontvangen een persoonlijke uitnodiging voor een onlineconsultatie;
- als de voorlopige locaties van de ondergrondse containers in een fase zijn bepaald, worden deze ter inzage gelegd voor inspraak;

- net voor plaatsing van de ondergrondse containers wordt bij alle huishoudens in deze fase een pakketje bezorgd met daarin een pasje voor de ondergrondse container, uitgebreide informatie over de nieuwe manier van afval inzamelen, een sticker 'PMD-afval' voor op de grijze container, scheidingsregels- en tips en een uitnodiging voor een inloopavond;
- de gemeentelijke website, de app van de Afvalstoffendienst, Facebook, Twitter en de afvalkalender worden ingezet als communicatiemiddel;
- voor scholen zal een educatieprogramma worden opgezet.

Uiteraard is in alle communicatie ook aandacht voor afvalpreventie.

11. Ontwijkgedrag

Sinds begin 2015 constateren we in de hele gemeente een toename van illegale dumpingen bij afvalbakjes, verzamelcontainers en milieuparkjes. Deze toename is niet te wijden aan het omgekeerd inzamelen in de proefwijk in Drunen, omdat deze proef pas in maart 2016 is gestart. Een mogelijke oorzaak kan ook de verhoging van het tarief voor een lediging van de container voor restafval zijn, die sinds 2015 is ingezet.

Bij omgekeerd inzamelen is er, naast een financiële prikkel tot vermindering van de hoeveelheid restafval, ook een lager serviceniveau voor restafval (het restafval moet men voortaan zelf wegbrengen). Hierdoor zou het ontwijkgedrag kunnen toenemen, bijvoorbeeld door illegaal dumpen of het vinden van andere sluiproutes voor restafval. De verwachting is echter dat dit zal meevallen. Het meenemen naar familieleden of bekenden binnen de gemeente heeft geen zin meer omdat deze ook geen container voor restafval meer hebben. Voor het, relatief lage, bedrag per inworp dat moet worden betaald zullen veel inwoners naar verwachting niet de moeite nemen om met hun restafval verder weg te rijden, bijvoorbeeld naar het buitengebied of naar een buurgemeente. Bovendien moeten inwoners van buurgemeente Waalwijk zelf een tarief per kilogram betalen waardoor zij niet bereid zullen zijn restafval van inwoners van onze gemeente aan te bieden in hun container. Het meenemen van het restafval naar de werkgever zal door de werkgever niet in dank worden afgenomen, dus ook minimaal plaatsvinden. Wel kan het voorkomen dat het restafval naar de milieustraat wordt gebracht. Dit is op zich niet heel erg, het restafval wordt dan wel op de juiste manier verwerkt, maar het is wel gewenst om het minimumtarief op de milieustraat te verhogen om een te grote toestroom te voorkomen. Het voorstel daarvoor is verwerkt in de legesverordening (verhoging starttarief per aanlevering van € 1,50 naar € 3).

Bij de invoering van omgekeerd inzamelen zal wel extra aandacht zijn voor het opsporen en voorkomen van ontwijkgedrag. Dit zal in eerste instantie door voorlichting en controle gebeuren. Later zal, zo nodig, meer worden ingezet op handhaving: waar mogelijk wordt de veroorzaker dan achterhaald en hierop aangesproken en/of geverbaliseerd.

Opgemerkt wordt dat ontwijkgedrag bij ieder afvalinzamelsysteem voorkomt waarin prikkels worden opgenomen om te komen tot vermindering van het restafval.

12. Evaluatie

Een jaar na invoering van omgekeerd inzamelen in de laatste fase, eind 2018, zal een evaluatie worden uitgevoerd van de nieuwe manier van afval inzamelen en het al dan niet behalen van het ambitieniveau. Voor de evaluatie wordt gebruik gemaakt van monitoringsgegevens, sorteeranalyses en de ervaringen van bewoners met een bewonersenquête.

Monitoring wordt overigens continu uitgevoerd. Wanneer bijsturing nodig is, wordt dit waar mogelijk direct uitgevoerd.